

Evropa ve volbách: Obrat evropských lidovců proti klimatické politice

Article by Filipe Henriques

March 15, 2024

Evropská lidová strana (EPP) se postavila do čela tažení proti Zelené dohodě pro Evropu, kterou ještě donedávna oportunisticky podporovala. Ukázalo se to při nedávném projednávání zákona o obnově přírody, jehož přijetí se poslanci EPP pokusili zablokovat. V mnoha evropských zemích jsme svědky toho, jak dříve středopravicové strany otvírají dveře do vlády krajní pravici.

Zelení v roce 2019 dosáhli mimořádného volebního úspěchu. Nová zelená frakce v Evropském parlamentu se po volbách rozrostla z 50 na 74 poslanců a poslankyň reprezentujících 10 procent evropského voličstva. V následujících letech se Zelení dostali do většiny vlád v severozápadní Evropě, včetně Německa, Belgie, Irska a Rakouska, ale také Finska, Lucemburska a Švédska.

Jejich největší vítězství však nebylo měřitelné volebními výsledky: spočívalo v tom, že evropské veřejné debatě začala dominovat témata, která Zelení již nejméně jedno desetiletí prosazovali. Díky obrovským demonstracím pořádaným převážně mladými lidmi v čele klimatického hnutí se podařilo dostat klimatickou krizi na politickou agendu a udělat z ní téma, ke kterému se přihlásila většina demokratických stran.

Nová Evropská komise pod vedením Ursuly von der Leyen – podporovaná velkou koalicí EPP, socialistů a liberálů – představila v roce 2020 plán pod názvem Zelená dohoda pro Evropu. Jde o komplexní soubor politických iniciativ, který se stal stěžejní agendou Evropské komise v období 2019–2024 a jehož konečným cílem je dosažení klimatické neutrality do roku 2050. Navzdory námitkám Polska, Maďarska a České republiky Evropský parlament Zelenou dohodu schválil, a to 67 procenty hlasů.

Zeleným se sice s masivní podporou klimatického hnutí podařilo plán prosadit, jejich politická síla však nebyla taková, aby se dal výsledný kompromis považovat za skutečně zelený. Do souladu s cíli Zelené dohody nebyla uvedena společná zemědělská politika, která představuje klíčovou součást politik EU. Na seznam „zelených“ zdrojů energie se dostal také plyn. Evropští zelení, socialisté a levicová frakce v Evropském parlamentu stáli v čele progresivní fronty bojující za ještě ambicióznější opatření na ochranu klimatu. Protože však mají v Parlamentu menšinu, musí se při prosazování zelených politik spoléhat na nejistou podporu liberální frakce Renew.

Ačkoli Zelená dohoda pro Evropu přinesla některé těžce vydobyté pokroky v ochraně klimatu, její dosah zůstal omezený. Přijatá opatření nebyla dostatečně ambiciózní a zjevně ani nezaručovala sociálně spravedlivý přechod na klimaticky udržitelnou ekonomiku.

EPP se snaží nacionalisty porazit tím, že stále více kopíruje jejich politický styl a narativy. Tím je však ve skutečnosti jen posiluje.

Evropská lidová strana využila Zelenou dohodu k „ozelenění“ své image v době, kdy bylo téma ochrany klimatu populární. Získávala na něm politické body, aniž by přijala plně za svůj závazek k boji proti změně klimatu. Na prahu kampaně do evropských voleb v roce 2024 se však náhle staví na odpor i proti umírněným klimatickým politikám své vlastní Komise. Snahy o obnovu přírody evropští lidovci označují za protizemědělskou politiku, která podle nich povede ke snížení produkce potravin. Během projednávání návrhu zákona o obnově přírody v Evropském parlamentu proto opustili jednání. Politickou strategii EPP zjevně ovlivnil nedávný úspěch nizozemské agrární strany BoerBurgerBeweging (Hnutí zemědělců a občanů).

Zelení se tak dostali do složité situace. Ačkoli nepodpořili Komisi Ursuly von der Leyen, hlasovali pro některé její klíčové politiky týkající se ochrany životního prostředí. Proti těmto politikám nyní vytáhla EPP do boje a Zelení jsou tak nuceni bránit kroky, které sice považovali za pozitivní, ale málo ambiciózní. Vzhledem k rostoucímu politickému a mediálnímu tlaku proti klimatickým opatřením se nabízí otázka, jestli tak malé pokroky stojí za politický kapitál do nich investovaný. Hrozbu klimatického kolapsu máme stále na dohled a potřeba razantních opatření je každým dnem naléhavější.

Změnu postoje EPP vůči ochraně klimatu lze vnímat jako další kapitolu jejich radikalizace. Zatímco předsedkyně Komise von der Leyen nadále zastává pragmatický centrismus Angely Merkel, Manfred Weber prosazuje konzervatismus bavorského typu. EPP se snaží nacionalisty porazit tím, že stále více kopíruje jejich politický styl a narativy. Tím je však ve skutečnosti jen posiluje.

Kdysi středopravicová strana se nyní svými postoji přiblížila národně-konzervativní frakci ECR (Evropští konzervativci a reformisté, kam patří česká ODS) i krajně pravicové ID (Identita a demokracie, zahrnuje českou SPD). Posílení pravicové tendence u lidovců je zřejmé napříč Evropou. V některých zemích, jako je Itálie nebo Švédsko, dokonce vynesli krajní pravici do vlády. Zatímco v minulosti se jednalo o určitý omezený proud uvnitř EPP, dnes je to její hlavní názorový směr, proti kterému se ohrazuje jen několik členů (především z Polska a frankofonní Belgie).

EPP ztratila smysl pro realitu a přijala popírání a radikalismus jako svou ideologii. Historická role křesťanské demokracie je tak dávno pryč. A to znamená velký problém pro budoucnost Evropské unie.

Při stávající podobě EU nelze evropské lidovce ignorovat. Současná rovnováha v Radě mezi EPP, socialisty a liberály nevyhnutelně povede k tomu, že příští Komise bude velkou koalici. Pouze silná porážka radikalizované EPP v evropských volbách v roce 2024 a progresivnější Evropský parlament mohou vrátit EU na cestu k sociálnějším a klimaticky šetrnějším budoucnosti.

Filipe Henriques is a Brussels-based Political Scientist & Analyst focused on European politics.

Published March 15, 2024

Article in Czech

Translation available in English

Published in the *Green European Journal*

Downloaded from <https://www.greeneuropeanjournal.eu/evropa-ve-volbachobrat-evropskych-lidovcu-proti-klimaticke-politice/>

GREEN EUROPEAN JOURNAL

The Green European Journal offers analysis on current affairs, political ecology and the struggle for an alternative Europe. In print and online, the journal works to create an inclusive, multilingual and independent media space. Sign up to the newsletter to receive our monthly Editor's Picks.